

Tematické okruhy k ústním částem státní závěrečné zkoušky v navazujícím magisterském studijním programu Humanitní studia, studijní obor Aplikovaná etika

Úvod

Studium navazujícího magisterského studijního programu Humanitní studia, studijní obor Aplikovaná etika se řádně uzavírá státní závěrečnou zkouškou, která se skládá ze dvou částí ústních (Teologická a filozofická východiska křesťanské sociální etiky, Aplikovaná etika) a z obhajoby diplomové práce.

A) Teologická a filozofická východiska křesťanské sociální etiky – student má prokázat znalost teologických a filozofických východisek křesťanské sociální etiky, zejména křesťanské antropologie, textů Starého i Nového zákona s jejich etickými impulsy a role, jež křesťanství sehrává v průběhu dějin pro formování etického myšlení.

B) Aplikovaná etika – student má prokázat znalost zásadních etických problémů v hospodářské, politické, lékařské, mediální a právní oblasti, schopnost jejich kompetentní analýzy a etické argumentace vycházející z křesťanského pohledu na člověka a svět.

C) Diplomová práce – Součástí státní závěrečné zkoušky je obhajoba diplomové práce o rozsahu minimálně 60 normostran. Téma práce musí navazovat na předměty studijního plánu.

Průběh státních závěrečných zkoušek je upraven Studijním a zkušebním řádem UK v Praze, Pravidly pro organizaci studia na KTF UK a Opatřením děkana č.19/2018 (srov. rovněž Opatření děkana č. 6/2012).

A) Teologická a filozofická východiska křesťanské sociální etiky

I. Křesťanská antropologie

1. Stvořenost člověka (člověk jako partner Boha, stvořenost jako slabost i základ mezilidské solidarity)
2. Otázka po smyslu jako základní otázka člověka
3. Člověk jako jednota duše a těla
4. Přítomnost hříchu
5. Ježíš jako zjevení člověka člověku

Doporučená literatura

Emerich CORETH, Co je člověk? Praha 1996
Hans ROTTER, Osoba a etika, Brno 1997
Fiona BOWIE, The Anthropology of Religion, Oxford 2009
Arno ANZENBACHER, Úvod do filosofie, Praha 2004, zejm. kap. 5
Edward SCHILLEBEECKX, Lidé jako Boží příběh, Brno 2008
Thomas PRÖPPER, Theologische Anthropologie, Freiburg – Basel – Wien 2011

II. Bible a křesťanská etika

6. Bible jako zdroj etických norem: v jakém smyslu, s jakým „omezením“, role historického kontextu
7. Bible a morálka, dokument PBK – základní a specifická kritéria
8. Dekalog jako inspirační zdroj etického jednání a otázka jeho normativnosti
9. Ježíšovy etické normy v kontextu tehdejší společnosti a dnes
10. Blahoslavenství u Mt a Lk – srovnání a možnosti aplikovatelnosti v současném světě

Doporučená literatura

Petr ŠTICA, Cizinec v tvých branách. Biblické podněty pro etickou reflexi migrace, Praha 2010
Bible a morálka. Biblické kořeny křesťanského etického jednání, dokument PBK (2008), Kostelní Vydří 2010
Mireia RYŠKOVÁ, Doba Ježíše za Nazareta, Praha 2010

III. Všeobecná teologická etika

11. Jak je možno filosoficky či teologicky zdůvodnit platnost mravního (morálního) závazku?
12. Vysvětlete rozdíl autonomního a heteronomního pojetí morálky. Co je Böckleho „teonomní autonomie“?
13. Jak člověka váže jeho svědomí a jak mravní normy, církevní přikázání, Boží přikázání?
14. Vysvětlete rozdíl hodnot a hodnotových statků. Jakou roli hrají ve zdůvodnění mravních norem?

Doporučená literatura

Franz BÖCKLE, Fundamentalmoral. Leipzig: St. Benno-Verlag, 1981. ISBN neuvedeno
Bernard HÄRING, Free and Faithful in Christ. Moral Theology for Priests and Laity. Middlegreen, Slough : St Paul Publications, 1978
Bernhard HÄRING, Frei in Christus. Moraltheologie für die Praxis des christlichen Lebens I. Freiburg: Herder, 1979
Libor OVEČKA, „Člověče, bylo ti oznámeno, co je dobré...“ Česká katolická morální teologie 1884-1948. Praha: Karolinum, 2011, s. 109-212

IV. Křesťanská sociální etika

15. Co je křesťanská sociální etika (materie sociální etiky, znaky sociální skutečnosti, vztah mezi individuální a sociální etikou, profil křesťanské sociální etiky)
16. Princip personality. Vztah novodobého konceptu lidských práv a církevního magisteria.
17. Princip solidarity a subsidiarity
18. Princip spravedlnosti. Různé roviny a aspekty spravedlnosti. Teorie spravedlnosti Johna Rawlse
19. Princip trvalé udržitelnosti

Doporučená literatura

Arno ANZENBACHER, Křesťanská sociální etika: úvod a principy, Brno 2004
PAPEŽSKÁ RADA PRO SPRAVEDLNOST A MÍR, Kompendium sociální nauky církve, Kostelní Vydří 2008, 1. část
Marianne HEIMBACH-STEINS (ed.), Christliche Sozialethik: ein Lehrbuch 1, Regensburg 2004

B) Aplikovaná etika

I. Etika a právo

1. Charakterizujte společenský mrav, individuální morálku a etiku ctnosti jako „hledání nejlepšího“
2. Rozeberte „zlaté pravidlo“ a porovnejte s kategorickým imperativem (Kant)
3. Rozeberte pojem spravedlnosti podle Aristotela
4. Jak právo souvisí s morálkou? Jak se od ní odděluje a proč?
5. Může být „právo na život“ subjektivním právem? V jakém smyslu a proč/proč ne?

Doporučená literatura

Jiří PŘIBÁŇ – Pavel HOLLÄNDER, Právo a dobro v ústavní demokracii, Praha 2011
Jan SOKOL, Moc, peníze a právo, část III., Plzeň 2007
Jan SOKOL, Etika a život, Praha 2010

II. Politická etika

6. Obsah a znaky lidských práv. Dějiny konceptu lidských práv. Funkce státu vzhledem k lidským právům
7. Etika migrace – situace a klasifikace migrace, odůvodnění imigrační politiky, podněty pro eticky zodpovědnou imigrační politiku
8. Sociální stát a sociální politika – Cíle, opatření, subjekty. Dějiny a současné etické výzvy sociálního státu
9. Boj proti světové chudobě – Náčrt situace. Principy a zásady. Návrhy řešení v ekonomickoetickém diskurzu

Doporučená literatura

Jiří HANUŠ, Lidská práva. Nárok na obecnou platnost a kulturní diferenciaci, Brno 2001
Miloš VEČEŘA, Sociální stát. Východiska a přístupy, Praha 1993
Petr ŠTICA, Migrace a státní suverenity: Oprávnění a hranice přistěhovalecké politiky z pohledu křesťanské sociální etiky, Červený Kostelec 2010
Petr ŠTICA, Světová chudoba a globální solidarita – Úvahy z pohledu křesťanské sociální etiky. In Chudoba – záležitost nás všech, Hradec Králové: Garamon 2010, s. 15–29
Bernhard SUTOR, Politická etika, Praha 1996

III. Etika hospodářství a ekologická etika

10. Principy křesťanské sociální etiky v hospodářské etice. Základní linie křesťanské etiky hospodářství
11. Principy etiky podnikání
12. Etické otázky hospodářství vyvolané globalizací a etika životního prostředí

Doporučená literatura

PAPEŽSKÁ RADA PRO SPRÁVEDLNOST A MÍR, Kompendium sociální nauky církve, Kostelní Vydří 2008
Manfred SPIEKER, Katolická sociální nauka a sociální tržní hospodářství, Praha 1995
Amartya SEN, Etika a ekonomie, Praha 2001

IV. Lékařská etika a bioetika

13. Principy lékařské etiky ve světle nejvýznamnějších etických kodexů a dokumentů
14. Etická diskuze o statutu embrya
15. Problematika výzkumu na kmenových buňkách a klonování
16. Základní strategie přístupu k interrupcím, legislativa v ČR
17. Eutanázie. Ukončování a nezahajování terapie

Doporučená literatura

Helena HAŠKOVCOVÁ, Lékařská etika, Praha: Galén, 2002

Tom L. BEAUCHAMP – James F. CHILDRESS, Principles of Biomedical Ethics, Oxford, 2001.

Eberhard SCHOCKENHOFF, Ethik des Lebens, Freiburg im Breisgau: Herder, 2009

V Praze dne 16. března 2020

PhDr. Petra Oulíková, Ph.D.
proděkanka pro studium